

JORDI PARRAMON I BLASCO

ELS APÈNDIXS DEL CANÇONER VEGA-AGUILÓ

Recentment, com a part del projecte de concordances anomenat «Els cançoners catalans medievals», que està duent a terme la Universitat de Barcelona, m'ha estat encomanada, per Joan Torruella, la transcripció del segon volum del famós cançoner Vega-Aguiló (sigla H^b de Massó i Torrents, ms. núm. 8 de la Biblioteca de Catalunya), que ja havia tingut oportunitat de consultar en diverses ocasions, però sobretot el primer volum. Ara, per tant, havent de transcriure íntegrament els textos del segon volum del cançoner, he pogut descobrir noves facetes d'allò que ja coneixia i he tornat a visitar la bibliografia que em va ser útil en treballs anteriors.

La tasca ha estat senzilla pel fet de no haver de partir de zero, ja que, llevat d'una peça breu de Figueres que després veurem, no queda al Vega-Aguiló cap poesia inèdita. Les que hi havia abans de 1988 van ser publicades per Pere Bohigas en un volum especial, on la susdita exclusió feia témer altres distraccions. I efectivament, aquí i allà es localitzava de tant en tant algun error que, tot i ser humanament comprensible, no resultava escaient per a una obra de l'il·lustre bibliògraf, que ens té acostumats a unes edicions més elaborades. També és lamentable que li hagin passat per alt les edicions d'alguns predecessors en el cas de textos ja publicats (com dos dels que veurem després) i que, a més, no són còpia única, quan una simple comparació li hauria resolt molts dubtes. En fi, tot fa suposar que l'editor,

per culpa d'una urgència per acabar el treball, no va poder comptar en aquell moment amb les fonts d'assessorament més adequades.

Aquest és el motiu pel qual m'ha semblat adient treure una nova edició d'aquests textos especialment incompresos, d'acord amb la lliçó que em sembla més ajustada a l'original.

* * *

En els textos poètics del cançoner Vega-Aguiló es distingeix la mà de tres copistes diferents. El primer, deixant alguns blancs que després, en diferents èpoques, van ser aprofitats per a interpolacions, omple tot el primer volum i la majoria del segon, fins al foli 176r de la nova numeració, quan està compilant en original francès les poesies d'Oton de Grandson, en què el text s'interromp de sobte a mitja cobla però a final de pàgina. El segon copista, amb una lletra similar que no pot ser gaire posterior, omple les tres pàgines següents amb una dansa i un clam fets per un tal Figueres; i el tercer, amb una cal·ligrafia bastant diferent, omple vuit pàgines, del foli 178r al 181v, transcrivint tres poesies d'assumpte moral. Després hi manquen quatre folis, que han estat arrencats, i tots els altres fins al final contenen textos en prosa.

Tot i que la present edició es refereix als apèndixs d'aquests dos copistes, em vull fixar especialment en el darrer, ja que d'una banda la seva lletra sembla molt posterior a la dels altres dos, potser de finals del segle XV, però d'altra banda les poesies que transcriu no desdiuen del to general del cançoner. És a dir, comparant la tercera mà amb les altres dues de seguida veiem que la lletra és una cursiva més petita, amb una sèrie de trets cal·ligràfics que en dificulten la primera lectura i que van provocar, sens dubte, els errors de transcripció que aquí mirem d'esmenar. També observem el costum de separar amb una barra els hemistiquis del decasíl·lab, que no es troba en el primer copista però és habitual en els cançoners de la segona meitat del segle XV. Les solucions gràfiques són també les catalanes, tot i que la llengua dels textos és el provençal (l'idioma nadiu de dos dels autors aportats) amb algunes lleugeres adaptacions pel que fa a la morfologia; fins i tot es perceben vestigis de la confusió de vocals àtones pròpia del català oriental.

En canvi, les poesies copiades en aquestes pàgines són tres textos provençals anteriors en un o dos segles a l'època en què foren tramesos, fet més aviat insòlit quan els grans cançoners de l'època, com J, L, N o P, només recullen textos autòctons i pràcticament contemporanis, i com a molt copien alguns autors catalans de finals del XIV que ja devien caure en la consideració de clàssics. És que algú, a Catalunya, pels volts del 1500, encara tenia com a vigents els trobadors antics i els poetes tolosans? O tal vegada es tractava d'un moralista pertinaç que va escollir aquests textos al marge del seu caràcter poètic, només en funció del seu to edificant? Aquesta hipòtesi sembla la més plausible, però encara queda el problema de saber on i com va aconseguir el compilador unes poesies aleshores tan poc divulgades.

DESCRIPCIÓ DE LES OBRES

I. *Dansa de Figueres*:

«Amor, si'm planch ne vayg plorós» (PARRAMON, RAO 65,1)

Mètrica:

II. 8a 8a 8b 8b 8c 8c 8d 4d 8b

III-IV. 8a 8a 8b 8b 8c 8c 8d 4d 8e

Un respòs de cinc versos, tres cobles singulars amb les tres últimes rimes fixes i una tornada de cinc versos. Refrany de tres versos. Al ms. hi ha la rúbrica d'una endreça (segona tornada) que no es va transcriure. (PARRAMON, RM 43:1)

Ed. BOHIGAS, p. 188.

II. *Clam de amor fet per Figueres*:

«Morir cuyt las» (PARRAMON, RAO 65,3)

Mètrica:

4a 4a 8b 8b 4c 4c 8d 8a 8d 8e 8e

Una cobla d'onze versos. Reconstrucció hipotètica feta d'acord amb les rimes. (PARRAMON, RM 42:1)

Observacions:

No tenim notícies d'aquest Figueres. A part d'aquestes dues composicions, li són atribuïdes (si no es tracta d'algun homònim) dues

més al cançoner J: una cançó i una oració en forma de lai introduïda amb unes cobles. Aquest darrer text, a més, sembla haver estat alterat.

III. *Lo bell guardacors que fêu Fra Ramon de Cornet*:

«Lo meu cars fills, un noble guardacors» (ZUFFEREY, 558,27)

Altra còpia:

Can. prov. B, «Registre Cornet». Tolosa, Archives de l'Académie des Jeux Floraux, ms. 500.010, f. 25r.

Mètrica:

10a 10'b 10'b 10a 10c 10d 10c 10d

Dotze cobles singulars i una tornada de quatre versos.

Ed. NOULET-CHABANEAU, p. 109; BOHIGAS, p. 190.

Observacions:

L'autor anomena «guardacors» el present poema, que es podria inserir en el gènere de l'ensenyament, comparant-lo a un vestit protector que era, si fa o no fa, l'equivalent medieval de l'armilla antibales, si bé els materials amb què, en aquest cas, fingeix confeccionar-lo («d'arjén, d'aur e de ceda» [v. 2] «e d'erminis folrat» [v. 100]) el convertirien en una roba de gala, com és segur que s'esdevenia de vegades en la realitat.

El poema va adreçat a un personatge no identificat que anomena «fill(s)» (v. 1 i 9), paraula que aquí no s'ha de prendre en sentit literal (com fa Bohigas, amb les conseqüències biogràfiques que això comporta per a Cornet), sinó amb el significat de «deixeble»; però en un altre moment se li adreça anomenant-lo «companys» (v. 37), com si fos un igual. Mentre no disposem de dades més segures, podem conjecturar que el «fill» al·ludit era el del mecenes de torn. En la tornada, seguint el vell costum trobadoresc, dedica la composició a «Ma Rosa», senyal característic de Cornet, que s'esmenta ell mateix al v. 99, com a confirmació definitiva de la seva autoria.

IV. *Jaume Rovira en labor de virtuts*:

«Qui vol al món de fis prets fama granda» (PARRAMON, RAO 156,1)

Mètrica:

10'a 10b 10b 10'a 10'c 10d 10d 10'c

Vuit cobles capcaudades i dues tornades de quatre versos.
(PARRAMON, RM 219:213)

Ed. BOHIGAS, p. 195

Observacions:

Jaume Rovira només és conegut per aquest vers i per una tençó que disputà amb Bernat de Mallorca, tramesa també en còpia única al primer volum del Vega-Aguiló (p. 306), la rúbrica de la qual indica que tingué lloc el 1386.

Aquest vers «en llaor de virtuts» porta el senyal de «mos Fis Corals» i és adreçat a un duc no identificat. Tenint en compte la data de la tençó ja esmentada i que a la Corona d'Aragó el títol de duc (poc prodigat, d'altra banda) era exclusiu de la casa reial, suposant, a més, que el poeta no tingués relacions amb una cort estrangera (però hauria pogut escriure, llavors, una poesia en català aprovençalat?), aquest duc només podia ser el de Girona (títol que correspongué a l'infant Joan, futur rei, entre 1351 i 1387, i a l'infant Pere, fill de l'anterior, els primers mesos del 1394 fins a la seva mort prematura) o el de Montblanc (que correspongué a l'infant Martí, germà de Joan I, des de 1387 fins a 1396, en què pujà al tron).

V. Serventesch tot uniçonant ffet per en Pere Cardenal:

«Si tots temps vols viure valents e pros» (P-C 335,51a)

Altra còpia:

Barcelona, Biblioteca de Catalunya, ms. 850.

Mètrica:

10a 10b 10b 10a 6'c 10'c 10d 10d

Cinc cobles unissonants i quatre versos de la sisena. En versió completa, sis cobles i una tornada de quatre versos, en part il·legible.
(FRANK 577:161)

Ed. LAVAUD, p. 576; BOHIGAS, p. 199.

Observacions:

Aquesta peça és anomenada «sirventès» en la rúbrica de la present còpia, tot i que pel tema es troba a mig camí del vers i de l'ensenyament. Segurament, això es deu al fet que aprofita l'esquema, les rimes i, per tant, la melodia d'una cançó aliena, en aquest cas de Ponç de Capduelh, que devia gaudir de força èxit, ja que hi ha quatre trobadors més i un poeta català del XIV que també se'n serveixen per als seus sirventesos.

El mateix poema figura com a anònim en un full aprofitat d'un tractat de farmacopea, però allà és més llarg (cinquanta-dos versos, en comptes dels quaranta-quatre del Vega-Aguiló), tot i que el final és també il·legible. Encara que la còpia que editem acabi a pàgina plena i després hi hagi traces de fulls arrencats, el nostre copista devia pensar que la seva versió era completa, i per això escriu «fi» a l'acabament; devia disposar també d'una còpia mutilada. Pel que fa a la seva atribució a Peire Cardenal, encara que només es basi en aquesta rúbrica, no hi ha cap motiu que la posi en dubte; per tant, ha estat acceptada sense discussió pel seu editor.

* * *

En l'edició de les cinc poesies ressenyades regularitzem l'ús de *i/j* i de *u/v*, accentuem segons la normativa actual (però sense distingir els timbres de la *e* ni la *o*, que falsejarien les rimes), distribuïm les majúscules i les minúscules segons els usos actuals, apliquem els signes de puntuació que ens sembla que faran el text més entenedor, indiquem els afegits entre claudàtors i numerem els versos en aràbigues i les estrofes en romanes.

Al peu de cada peça afegim un apartat de variants en què apuntem les discrepàncies del nostre text amb l'original i, si és el cas, amb les principals edicions anteriors; també hi fem constar si introduïm una esmena d'acord amb alguna d'aquestes. Per economia d'edició, només tenim en compte les discrepàncies lèxiques i de sintaxi; per consegüent, no assenyallem les variants purament ortogràfiques, prou nombroses, ni les que impliquen un lleu canvi en la morfologia.

BIBLIOGRAFIA

- Pere BOHIGAS, *Lírica trobadoresca del segle XV*, Barcelona, 1988.
- Itsván FRANK, *Répertoire métrique de la poésie des troubadours*, Paris, 1953.
- René LAVAUD, *Poésies complètes du troubadour Peire Cardenal (1180-1278)*, Tolosa, 1957.
- Jean Baptiste NOULET, i Camille CHABANEAU, *Deux manuscrits provençaux du XIVe siècle*, Montpellier-Paris, 1888.
- Jordi PARRAMON I BLASCO, *Repertori mètric de la poesia catalana medieval*, Barcelona, 1992.
- François ZUFFEREY, *Bibliographie des poètes provençaux des XIVe et XVe siècles*, Ginebra, 1981.

I

[F 176v]

DANSA DE FIGUERES

- I Amor, si'm planch ne vayg plorós
fa'u lo turment que pas per vós,
mas bé poré lo mal sentir
que m fa morir
car no·n diré sinó tot bé. 5
- II E no·m dech plà[n]yer e plorar,
plorar, cridar e sospirar?
Qui's veu lu[n]yat de tot son bé
n'esper'aver jamés mercé. 9
No pens si·hom gens amorós
que no·s plangués de tals dolós,
mas bé poré lo mal sentir
que m fa morir
car no·n diré sinó tot bé. 14
- III Ya verament d'est'or'anant
no puyg fer ten dolorós plant
com és aquest que·m fa lo cor
partir del cos per gran dolor. 18
Perquè puyg dir tot cosirós
qu'en amar só mal venturós,
mas bé poré lo mal sentir
que m fa morir
car no·n diré sinó tot bé. 23
- IV E las! E quant me pens que·l mal
e lo trebal si fortunal
que pas per vós vaga perdent
si donchs no·m té l'enteniment! 27

[F 177]

E donchs, amor, si'm planch de vós
 fa·u que romanch sí congoxós,
mas bé poré lo mal sentir
que·m fa morir
car no·n diré sinó tot bé.

32

Tornada

V Amor, amor, pus que repós
 no sper aver, faré grans plos,
mas bé poré lo mal sentir
que·m fa morir
car no·n diré sinó tot bé.

37

Endresa

VARIANTS

MANUSCRIT:

- 19. [raspat després de «puyg».]
- 20. [raspat després de «mal».]
- 25. [raspat després de «do».]
- 26-27. [raspat entre aquests versos.]

BOHIGAS:

- 1. D'amor.
- 10. me p.
- 15. desor·anant.
- 33. D'amor.

III

[F 178]

LO BELL GUARDACORS QUE FÉU FRA RAMON DE CORNET

Preàmbol

I	<p>Lo meu cars fills, un noble guardacors
te vull dar hieu d'arjén, d'aur e de ceda,
e'l faray tal que de bona moneda
valrà mil marchs entre frayres e sors, 4
car ya nulls hom no poyrà far son dan
trop grosamén pus que vestit l'aurà,
ne ja neguns tant serà de bon gran
a lur venir, si's vol no peccarà. 8</p>
II	<p>Hom deu pençar, fill, de la mort tot jorn,
e deu pençar penadén ses fallenças,
e deu pençar d'infern las penatensas, 12
e deu pençar dels salvats lo sojorn,
e deu pençar d'aver al món son hobs,
e deu pençar de conquistar virtuts,
e deu pençar de fugir a tots trops,
e deu pençar de ser apercebuts. 16</p>
III	<p>No parles trop ne sies mençongiers,
ni maldizén ne volenters no jures,
ne ja de tu ses hobs parlar no cures,
ni trufes jents, e saluda primers, 20
e respon bell, e no contrastes fort,
ni digues d'och ni de [no] lejamén
ni tuejar no vullés en discort,
ne vil mot dir, e lausa dretchamén. 24</p>
IV	<p>Ja de menjar no vullés eser glots,
car vici tal confon lo cors e l'arma,
e de virtuts los sens amichs desarma</p>

- trop lajaments e los difama tots. 28
 E si tu vols sanitat conquistar [F 178v]
 no menjes trop ni beves en excés,
 que may ta val la fam del endurar
 que plànyer vil del menjar que't torbés. 32
- V Bonas odors sintén dóna daleig
 ses que no'y fall qui las sent de ventura,
 mas qui les vol sentir ultra mesura
 no fa ges bé, co's tany d'ome perfeig. 36
 E tu, companys, quant sentiràs pudor
 ajes d'infern temor, que tostemps put,
 e done't gaug sentén plazén hodor
 pensan de Dieu que dar-te pot salut. 40
- VI Guarda tos huells de vezer malvestats
 perquè talan no't prengue que la faces,
 car lo vezer met lo cors en las trasas
 de languimén quan no fa ço que'l plats, 44
 mas vejes bé, tu qui sabes legir,
 los nobles mots que la scriptura dits
 e vulles-te segons lor corregir,
 e tu, no clerch, vejas los bé noyrits. 48
- VII D'auzir bos mots vulles eser curós,
 misas tots jorns e bonas autres causas,
 mas a las vils las horellas té clausas
 e majormén abusar de garçós, 52
 e membre-te los nobles mots verays,
 mas los vilàs metas al no-me'n-cal,
 e ja secret de consell de savays
 auzir null temps no vulles ne luy mal. 56
 [F 179]
- VIII Obra tot jorn fasén leyal guasany,
 si pots hobrar degudaments e sabes,
 e ja mestier no prengas on menyscabes
 mas hobra fay com del teu cors se tany. 60

- E si gasany no't [fa] mestier ni'l vols,
 si't plaz obrar de tes mans, prega Dieu
 la nuyt e'l jorn, que terres ni mallols
 no vulles tant, ni poseyr null fieu. 64
- IX Apertaments vulles anar si pots
 can serà temps, e depàs a veguades y
 ab bones jents, e no pas ab malvades,
 e per auzir mesas en lochs devots. 68
 Vay los malalts visitar can poyràs,
 e sebollir los morts de bona fe,
 e vay leuments, si podes ab solàs,
 causas sercan d'onor e de tot bé. 72
- X De ta muller te pots servir ses plus
 e d'altre no senes far azulteri,
 peccat mortal que met en gran miseri
 los peccadors los quals l'estan desús. 76
 Beure, menjar, parlar, auzir, vezer
 e tocar só d'azulteri sucors,
 e'l pensaments quant hi ve lo plazer,
 mas ab virtuts lo mal se'n fuig del cors. 80
- XI Ajusta pro d'aver a tot lo miells
 que tu poyràs degudamén per viure,
 mas ja tos cors adés no se'n delliure
 qu'en vives lay que flach seràs ho viells. 84
 E vist-te bé, que no't destranya freigs, [F 179v]
 e jentilment, segon que's tany de tu,
 mas no restan que'n romanas destreig
 gastan lo tieu abans de vist de bru. 88
- XII Aconsellar-te vull hieu de manlieu
 se'n pots star, que no'n prengues ne'n fases,
 car sens proveig pena granda percases,
 mal e trebayll que't serà trop de grieu. 92
 No vulles far renou ne pendre ges,

mas viure pla sens far algun barat,
e si t'és hobs que vendas de tos bés
o compres may de bon degut mercat. 96

Tornada

XIII Ma Rosa, flors complida de tots bés
on comendèt lo guardacors tallat,
perqu'eu, Ramon de Cornet, con sotsmés,
l'ay gen cosit e d'erminis folrat. 100

VARIANTS

MANUSCRIT:

- 77. parlau.
- 88. bastan [?].
- 91. grandad.

NOULET-CHABANEAU:

- Rúbrica. Guardacors de Mal.
- 2. t. v. yeu far.
- 3. e faray lo.
- 5. far no poyra.
- 6. t. lejamen pueys.
- 7. ja degus.
- 8. nos p.
- 22. [confirmen l'esmena de la llacuna.]
- 24. e l. Dieu soen.
- 26. quart la rictat[z] c. el c.
- 27. los sieus amans d.
- 31. l'afan[s] de l'e.
- 32. quel vils plazers d. m.
- 34. q. no falh q. l. s. d'aventura.
- 42. las f.
- 46. l. verays m.
- 48. garda los.

- 52. a trufas de g.
- 54. e los v.
- 55. [falta el primer hemistiqui.]
- 56. [falta el primer hemistiqui;] lunh m.
- 61. [confirmen l'esmena de la llacuna.]
- 62. nit p. o.
- 64. p. lun f.
- 66. e d'a pas a v.
- 67. e no ges [ab] m.
- 68. m. quier lox d.
- 79. hi ve de p.
- 84. q. vivas l.
- 86. per dar honor a tu.
- 87. no ges tan.
- 88. t. qu'ans te vistas de b.
- 89. v. fort de maleu.
- 91. s. profieg enamix te p.
- 93. ni v. f.
- 94. degun b.
- 96. on c. m.
- 98. me c.

BOHIGAS:

6. p. q. vesin (?) la una (?). / Nota: No estem segurs de la lectura d'aquest vers, que hauria de rimar amb «peccar» del vers 8.

8. e si's vol no peccar.

10. penadén fer f. / Nota: frase el·líptica que equival a «que es penedeix de fer falliment».

17. ne sier m. / Nota: tal vegada falsa lectura del manuscrit per «seer».

18. Nota: Ms.: *juret*. Aquest vers no rima bé amb el següent.

19. parlar només.

23. ni me[n]jar. / Nota: Vers mancat d'una síl·laba.

27. los béns, a. de l'arma.

43. sau lo v., met-lo cort. / Nota: *Sau lo veser*: «preserva la vista».

48. e tu no deich. / Nota: És lectura dubtosa. El sentit del primer hemistiqui d'aquest vers no és clar i sembla mancat d'algun mot que

el completi, però tant la mesura del vers com la seva rima són correctes.

59. e ja me[ny]screu, no p. ne m.

60. cor(t).

61. no·t mostret. / Nota: Ms.: *mestret*. Vers mancat d'una síl·laba.

62. ni·t p.

65. amar.

66. depar.

75. misteri.

78. e tot arsó. / Nota: *Arsó*: fusta del davant o del darrera de la sella; en aquest indret i en sentit metafòric: tot allò que ajuda a perseverar en l'adulteri.

80. m. ab virtut lo m. se·n va.

84. que(n) vive[n]t lay, que, flach, cercar-ho vulla. / Nota: L'autor recomana que hom no es desprengui dels béns que honestament posseeix, per tal com, essent flac, voldrà recuperar-los una altra vegada.

87. qu·enromanyat destreny. / Nota: *Enromanyat*: «embolcallat».

90. se·n pert star. / Nota: Amb els manlleus hom perd estat, bona situació.

91. far, s. p.

100. l'aygés colit.

IV

[F 179v]

JAUME ROVIRA EN LAHOR DE VIRTUTS

- I Qui vol al món de fis prets fama granda
d'onor, bontat e de valor ensemps,
e far lurs fayts mençonar per tots temps
e conquistar de ver joy la garlanda, 4
ab les virtuts vulle far concordança
vicis e mals de si foragitan,
dins en son cor Dieu sovín contemplan
e serà ffills d'eternal benanança. 8
[F 180]
- II Virtuts ab tots vol aver amistança
e qui la quer troba-la sertaments,
reys, duchs, marqués, serfs, franchs, comunaments
recep, donan abundan alegrança. 12
D'ome paubret ni de laig no's absenta,
auta maysó ne grans tesours no vol,
mas ben compost e pur coratja col
e de vers cors e honest se contenta. 16
- III Guaugs perfeys ve de virtut qui presenta
al home pur, qu'és palays divinals,
razó que'l reig los sinch senys corporals
pels quals séch Dieu ab voluntat attenta. 20
Tots amistats e quascús fayts agença
e ço que fay és tots meravellós,
amables, cars, e'n aquellas mayzós
hon fay repaus ennobleix de prudença. 24
- IV Virtuts qu'és bé d'umanal consiença
regnar ciutats, províncies regir
fay justaments, e-z en pats mantenir,
sostén las leys ab granda providença, 28
dóne-ls regnants vas lurs sotmés doctrina,

- paubres e richs, ço que dévon aver
 en ben regir, ajudar e valer,
 e-z als amichs com s'àmon d'amor fina. 32
- V Homs virtuós a vils fayts no's enclina
 car mors, turments, ni treball, ne tristor,
 ne d'iversitats, ne n'júries terror
 no'l poden far, car ab gran disciplina 36
 trespassa lieu bona, mala fortuna, [F 180v]
 los bés e ls mals hab hodi menyspresan,
 si ben regén, e-z cells dissimulan
 ab cor joyós e no ges cara bruna. 40
- VI Ges ab virtut no's pot causa neguna
 equiperar, car l'hom atent veray
 és en tots fayts bé virtuós e gay
 e-l fay sobrar la mort a tots comuna. 48
 Dóna-li gaug veray, inmensurable,
 qui-l fay ben dir e coronar als cels,
 e nomenar entre [l]s bos e fizels,
 e quosegür lo regne perdurable. 52
- VII Tot home fay virtuts e-l món amable,
 noble, valent, just, ardit, franch e fort,
 pros, graciós e de molt digne sort,
 savi, plazén, discret e-z honorable, 56
 donant-li gest tal que may no s'esmaya
 auts e grans fayts valenments comensar
 e dur a fy, e puy ben hordenar
 e-z en grans dons no far cara savaya. 60
- VIII Mas eu no pens que mos xants a cells playa
 que grans diners ajusten e tesaur,
 e fan llur dieu de riqueses e d'aur,
 que sots parvén de gaug ab crusel playa 64
 naufren lo cor on pàuson tota via
 dolors, treballs, pensaments sens repaus,

vicis e mals, injúries e fraus
qui'l fan servent de tota vilania.

68
[F 181]

Tornada

IX Mos Fis Corals, en tota part hon sia
en vostre puny és mos esperits claus,
sí com dolç cor decora vostre llaus
qui'l donen joy, virtut e mantenia.

72

Endreça

X Mot aut senyor duchs, si-us plats xascun dia,
si de valor volets tenir les claus
al vostre cors fayts de virtuts grans claus
senes les quals no val res senyoria.

76

VARIANTS

MANUSCRIT:

12. alegria [corregim d'acord amb la rima].

BOHIGAS:

6. v. e molt.

12. [com al ms.]

13. ne de larg.

14. dura maysó.

15. coratge vol.

16. honrat.

23. amabl·et cars en a. m.

27. ez en part m.

30. ço que de nou quer. / Nota: Vers mancat d'una síl·laba, tal vegada per necessitat de rima, si com creiem, *paubres e richs*, en plural, són el subjecte de *quer*, que està en singular.

- e pietat dels paubres ton cor aya,
a tot amich val quant hauràs de qué
qu'axí·u pot fer ell si tal cas te ve. 32
- V Ves ton amich no't mostres trop hirós
si tots tos mals te blasma e't reprén,
car cell bé·t vol que·t castiga sovén
e a cuy play la tua fallisós 36
amor no t'ha veraya.
Enans dels hops a ton amich asaya
e gens d'amar no't avanças de se
si dons no·l plats anans l'amor de te. 40
- VI Al placent hom no't mostres corroçós,
ne·l curroçós alegre ne jausén,
ne·l lausenger no't trobe lleu cresén,
ne lo paubres trop avar ne pitós. 44

Fy

VARIANTS

LAVAUD:

14. qu'el parla braya / Traducció: qu'il parle «braye» (servilement).
15. de se.
39. n. avantes dese.
40. avans.
45-52. Ne·l mals de bona paya; / ne coberts hom ton cor clars
no-t sostraya, / ne savis hom no-t trob fat, ni per re / lo fats savi
ne·l fals de bona fe. // Humilitats te playa / qu'en cre... [aya] /
...saubes trop de... [e] / ...s valens qu'en... [e].

BOHIGAS:

3. Dieu ere.
7. e ten (?) val. / Nota: Ms.: *vals*.
14. e al t. c.

16. ss·i d. / Nota: Ss· equival a «s'hi». Tots els «massa» són dolents i el «massa poch» no s'adiu bé amb la manera adient de parlar.

21. To(t)s.

23. per donar t. / Nota: Donant promptament, un fet insignificant esdevé important.

26. ne no querer.

41. derrocós. / Nota: Manca a l'Alcover-Moll. És un derivat de *derrocar*. Traduïm *derrocós* per «enderrocador, rebentaire».

44. ne irós (?).